Павловська Н. В.,
д.ю.н., доцент,
доцент кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

У сучасному суспільстві гендерна рівність є основою демократичного розвитку, і сфера вищої освіти відіграє в цьому процесі ключову роль. Забезпечення рівних прав та можливостей для всіх здобувачів освіти, незалежно від статі, є необхідною умовою формування інклюзивного та толерантного академічного середовища.

Україна приєдналася до низки міжнародних документів, які регулюють питання гендерної рівності (Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Пекінська платформа дій тощо) [2]. На національному рівні впроваджено Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», а також відповідні постанови Кабінету Міністрів України [1].

Серед основних проблем − відсутність чітких механізмів моніторингу, низька обізнаність студентів та викладачів, наявність гендерних стереотипів у викладанні. Також, важливо враховувати міжсекційність, тобто поєднання гендерної проблематики з іншими ознаками нерівності (інвалідність, етнічне походження, соціальний статус).

Ефективне впровадження гендерної політики неможливе без активної участі адміністрації, викладачів і студентства. Важливими є регулярні тренінги, залучення експертів, розвиток внутрішніх омбудсменських інститутів.

Питання гендерної рівності серед студентів набуває все більшої актуальності у контексті глобалізації та демократизації освіти. Забезпечення рівного доступу до ресурсів, участі у студентському самоврядуванні, науковій та громадській діяльності є невід’ємною частиною сучасного освітнього процесу. Водночас існують бар’єри, які потребують системного аналізу та подолання [3].

Студентство − це гетерогенна група, у якій гендерна приналежність впливає на досвід навчання, академічну успішність, участь у дослідженнях, працевлаштування та

розвиток лідерських якостей. Дослідження показують, що дівчата часто стикаються з більшими труднощами в технічних та природничих спеціальностях, тоді як хлопці − у педагогічних та гуманітарних.

До основних проявів дискримінації серед студентства належать:

– гендерні стереотипи у ставленні викладачів та одногрупників;

– нерівний доступ до стипендій, програм мобільності, наукових проєктів;

– сексуальні домагання та гендерно зумовлене насильство.

Також актуальною є проблема «скляної стелі» – обмеження просування дівчат у студентському самоврядуванні та лідерських позиціях.

Заклади вищої освіти впроваджують гендерну рівність шляхом:

– розробки та реалізації внутрішніх політик рівних можливостей;

– підготовки гендерно-чутливих навчальних програм та правил поведінки в університетах;

– запровадження курсів та тренінгів з гендерних питань;

– створення безпечного середовища без дискримінації та гендерного насильства;

– впровадження гендерної освіти для студентів і викладачів;

– забезпечення рівного доступу до всіх форм академічної та позаакадемічної активності;

– формування гендерно збалансованих команд у наукових та громадських проєктах [4].

Студентське самоврядування є важливим інструментом просування гендерної рівності. Його завдання – формування толерантного середовища, розробка та впровадження політик рівних можливостей, підтримка студентів, які зазнають дискримінації.

Забезпечення гендерної рівності серед студентства – важливий крок до формування інклюзивного, демократичного та безпечного освітнього середовища. Необхідне комплексне залучення адміністрації, студентського самоврядування, викладачів та самих студентів для реалізації ефективних змін.[5]

Гендерна рівність у вищій освіті – не лише нормативна вимога, але й запорука якісного розвитку академічної спільноти. Необхідні системні заходи, що охоплюють усі рівні управління, освітнього процесу та культури закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text.

2. Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#Text.

3. UNESCO. Gender Equality in Higher Education: Policy and Practice. URL: https://www.unesco.org/en/gender-equality/education

4. Мельник І. Гендерні студії у вищій школі: підручник. Харків: Право, 2021. С. 186.

5. Петрова Н. Гендерна культура студентської молоді: теорія і практика. Львів: Світ, 2021. С. 289.

Рощина І. О.,
к.ю.н., доцент,
професор кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЯК УМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Гендерна рівність є фундаментальною цінністю демократичного суспільства та важливим фактором сталого розвитку. У контексті вищої освіти вона не лише забезпечує справедливий доступ до знань для всіх, незалежно від статі, а й сприяє формуванню інклюзивного, креативного та ефективного суспільства. Від рівності можливостей у навчанні та кар’єрі залежать темпи соціального прогресу,